Izhaja
vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilo koroških Slovencev

Velja
za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista „Mir“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXXII. Celovec, 15. listopada 1913. Št. 46.

O položaju Slovencev.

(Govor g. drž. poslanca Jarca v Celovcu.)

Živahno in toplo pozdravljen je govoril na občnem zboru »Kat. političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem« dne 30. m. m. odposlanec »Hrvatsko-slovenskega kluba«, g. državni in deželni poslanec Jarc o položaju Slovencev sledeč govor:

Dragi prijatelji Korošci! Slavni zbor! Ako sem danes tukaj med Vami kot zastopnik »Hrvatsko-slovenskega kluba«, sprejmite to za dokaz, da stoji naš klub, majhen sicer po številu, a vendar močen po svoji odločnosti, za Vami in Vašimi opravičenimi stremljenji. (Odobravanje.) G. dr. Brejc je rekel v svojem poročilu, da je bilo pretečeno leto za koroške Slovence važno; toda to leto je bilo še veliko bolj važno za vse Slovence in avstrijske Jugoslovane sploh. Doslej se je namreč v naši monarhiji poznalo samo češkonemško vprašanje; tako postrani se je še obravnavalo vprašanje sporazumno med Poljaki in Rusini v Galiciji. Da smo tudi na jugu narodi, ki trpimo krivice in se oglašamo, se vlade niso brigale. Ali zmage balkanskih narodov so dokazale, da ni mogoča uspešna avstrijska politika na balkanskem jugu, dokler vlada odreka svojim Jugoslovanom najvitalnejše (za življenje potrebne) pravice. (Klici: Tako je!) Šele balkanski narodi so pokazali Avstriji veliko važnost Slovencev za našo monarhijo.

Razmere v državi.

Prav je rekel dr. Brejc: Slovenci smo navezani na to monarhijo. Naš položaj je važen; zato pa imamo tudi pravico, da smemo v prvi vrsti mi kritizirati, kaj je v naši državi narobe. In videli smo, da v naši državi žal ni vse tako, kakor smo mislili. Delegacije so dajale dovoljenje za visoke izdatke za topove in bojne ladje. Ko pa so sablje zarožljale, smo videli, da je znotraj v državi mnogo gnilega. V istem trenotku je izvedela prestrašena avstrijska javnost, da je bil mož, ki je imel upogled v važne načrte avstrijskega generalnega štaba in v katerega rokah je kolikortoliko bila usoda naše armade, ruski špijon! V istem trenotku nas je presenetila vest, da je delal trdnjave na Južni Tirolski laški špijon! (Klici: Čujte! Čujte!) Živeli smo v prepričanju, da moremo poslati zoper sovražnika svoje številne bataljone; vidimo pa, da nam je izseljeniška družba vzela mož za cela dva kora! (Klici: Čujte! Čujte!) To so pojavi, preko katerih nihče ne more iti z zavezanimi očmi, kdor ima kaj zmisla za bodočnost naše monarhije in njenih narodov. Kjer je rana odprta, tam je treba jasne kritike, da se zaceli! (Klici: Tako je!) In mi imamo ta zmisel. Ako pa nemški nacionalci pravijo, da nismo patriotje, nas to nič ne briga! Mi imamo zavest, da Slovenec Avstrije še nikjer in nikoli ni izdal! (Gromovito odobravanje.) Pač pa smo že videli izdajalce v drugih narodih, ki se tako radi lišpajo s patriotizmom. (Ponovno odobravanje.) Ta moment v naši Avstriji se nam zdi kakor kriza na orjaškem moškem telesu, kadar je na tem, da se vsak trenotek lahko podere! Monarhija je pokazala, da je je v teh političnih razmerah lahko danes ali jutri konec.

Vazali Nemčije.

Videli smo, da ni vse zlato, kar se sveti, da razmere naše države do svojih zaveznih in sosednih držav niso bile vedno naši državi v korist. Avstrija je Nemčiji na ljubo tirala turško, protislovansko politiko na Balkanu. Uganjala je protisrbsko in deloma neodkrito politiko proti Rumuniji. Zato se je na njej tudi izpolnil naroden pregovor, ko je iskala Rumunijo in Bolgarijo, da je lovila dva zajca, ki sta ji oba ušla. (Pritrjevanje in bučna veselost.) Pri nas imate besedo tudi Italija in predvsem Nemčija, tako da bi včasi govorili lahko o treh vladah v naši monarhiji. Mi smo namreč gospodarski in politični vazali (podložniki) Nemčije! (Klici: Tako je! Res je!) Nemčija tira velikopotezno politiko, gleda v svoji politiki daleč naprej. Nemčija, ki pred 1870. letom ni nič pomenila, je danes skoro enakovredna sovrstnica Amerike in Angleške. Ekspanzivnost Nemčije, njena moč, ki se razteza vedno bolj na vse strani, njen gospodarski interes zahteva, da je Avstrija gospodarsko slaba. Iz naše monarhije smo v Nemčijo izvažali blaga za sto milijonov več, kakor smo ga dobivali iz Nemčije. Nemčija je pa dosegla drugo carinsko pogodbo; zaprla je vrata našemu izvozu in sedaj eksportira blaga v Avstrijo za 300 milijonov več kakor ga dobiva iz Avstrije. V petih letih smo za Nemčijo nazadovali za 400 milijonov kron. Zato ni čuda, da je vsa naša trgovina pasivna.

Nemčija ima interes na tem, da je Avstrija gospodarsko slaba. Ko je pri nas denarna kriza in ne dobi trgovec potrebnega kredita, ker ne more plačevati 10%, imajo v Nemčiji veliko industrialno konjunkturo. Zveza z Nemčijo izsesava Avstrijo, ker ima vpliv na ves naš trg. Zakaj so francoski kapitalisti potegnili ves svoj kapital iz Avstrije? Zavoljo naše zveze z Nemčijo!

O »Nibelungentreue«.

Mi smo tudi politični vazal Nemčije. Avstrija bi bila na Balkanu varovala svoje koristi. In na Balkanu ima Avstrija svoje življenske interese. A kaj se je reklo, ko je šel naš prestolonaslednik v Berolin? Da Nemčija ne bo varovala hrbta Avstrije, ko se gre proti Rusiji. (Klici: Čujte! Kje pa je ostala die Nibelungentreue!) Ko je šlo za to, da bi Nemčija preprečila izvoz človeškega mesa preko Nemčije v Ameriko, je bila za Nemčijo merodajna in večja korist nemških paroplovnih družb kakor pa politično prijateljstvo do Avstrije! (Čujte! Čujte!)

Notranji položaj.

Na zunaj tako žalosten položaj, na znotraj še žalostnejši! Menda pri nas ni lahko dobiti človeka, ki ne bi zabavljal čez naš državni zbor. Na tako nizki stopinji kakor sedaj naš parlament še nikdar ni bil. Človek se sramuje, ko vidi, da nas je 516 poslancev in glave, ki bi lahko sklenile postave, ki si jih ljudstvo želi, pa so nam roke vezane zavoljo zamotanih notranjih razmer. In ne vidimo izhoda, kako naj bi se rešilo češko-nemško, poljsko-rusinsko vprašanje, kako naj bi se rešilo jugoslovansko vprašanje.

Dve leti se posvetujejo, kako bi rešili hrvaški narod (klici: škandal!), tisti hrvaški narod, ki je 1848. leta rešil cesarja in prestol pred ogrskimi prekucuhi (viharno odobravnje). To so pogledi, ki morajo vsakega, ki še čuti avstrijsko, do srca boleti.

Vzrok je naša ustava! Topovi pri Chlumu, Kraljevem Gradcu so odločili zmago pruskega orožja in so odločili tudi usodo Avstrije. Takrat se je rodil dualizem (delitev države v avstrijski in ogrski del), ki je

Podlistek.

Valo Bratina.

Pri nas.

Lepo je pri nas: Zadaj silen Dobrač, spredaj temnoplave Karavanke, vmes pa prekrasna širna dolina... Vselej, kadarkoli stopam med njivami tja do obronka in pogledam preko te prostrane pokrajine, vselej se zadivim iznova, srce mi začne utripati hitreje in tako mi je, da bi raztegnil roke in stisnil to prelepo zemljo v objem.

Lepo je pri nas — lepo ob vsaki uri, ob vsakem času: lepo je zjutraj ko plane solnčna svetloba v tisoč toplih žarkih preko nebesnega svoda, da vse zakipi in zadrhti k novemu življenju... lepo je opoldne ko dospe solnce v dolgem loku na zenit in gleda dopadljivo z neizmerne višave na svojo ljubljenko zemljo... in zvečer je lepo, ko si zasenči solnce oči in se razžari ves zapad in prepreže z rdečimi pajčolani, ki utrinjajo in uspavajo kakor mila pesem iz davne preteklosti... Lepo je ob vsaki uri ob vsakem času! Spomladi, ko leži še sneg po vrheh in se taja, da naraščajo potoki, ki zalivajo mehke zelenice doli v dolini... Kako lepo, kakor sveže, oživljajoče zadiši nanovo preorana zemlja! Pastirji zaukajo veselo razposajeno. Žarečih lic, iskrečih oči se love in skačejo brezskrbno semintja — srečni so kakor da so padli z neba! Vsa dolina je polna njihove mladosti... Vmes pa brenči tajnostna melodija brezštevilnih zvončkov in napolnjuje ozračje z brezmejnim koprnenjem... Čudovita je krasota poljan, kadar so posute s cvetjem! Čudovita je krasota drevja, kadar je posuta s cvetjem! Vzvišena radost vzvalovi v duši, in človeku je, kakor da so odprta nebeška vrata...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ah, lepo je pri nas! Lepo ob vsaki uri, ob vsakem času — in vselej kadarkoli mi vzplava pogled proti vzhodu ali zahodu, proti jugu ali severu, vselej se zadivim iznova in iznova vzljubim le še bolj to našo zemljo! Ni ga trenotka, ob katerem bi ne bila dovolj lepa, da bi bila nevredna najiskrenejše ljubezni!

In včasih, ko sanjarim občudovaje ob pobočju hriba, me obšine trpka bojazen: kajti zazdi se mi, kakor bi plahutale v zraku velikanske peruti, ki zatemnujejo naše jasne obraze in nam gubančijo čela...

Nekaj nedoločnega pada med nas... Oči se zamegljujejo z umazano kopreno, da gleda oče tuje svojega lastnega sina... mati ne pozna več hčere... brata sta si tujca — sestre tudi...

Zazdi se mi, kakor bi plaval nad nami črn kragulj in gledal srepo s svojimi roparskimi očmi na nas...

Tedaj mi vzdrhti srce v strašni grozi... Globoko v prsih vzdrgeta in vztrepeče z obupnim jekom in tako mi je, da bi se vrgel na zemljo, zakopal vanjo svoje gole roke in obraz, ter jo zalil s krvavimi solzami, da jo rešim uzurpatorskih krempljev.

kljub osnovnim postavam, ki pravijo, da ima tudi koroški Slovenec pravico, da se njegovi otroci poučujejo v materinem jeziku, ustvaril nadvlado dveh narodov. Ustvaril je nadvlado Mažarov, ki kujejo verige hrvaškemu narodu, in politiko izkoriščanja moči našega nemštva. (Pritrjevanje.) Tu tiči jedro vsega zla! Niti ustavoverci si ne morejo prikriti, da če hočemo priti do boljših razmer v Avstriji, je preobrat na ustavnem polju nujno potreben. Trializem ni beseda, ki bi gospodu Dobernigu posebno prijetno zvenela v ušesih. V drž. zboru se je bojeval zoper trializem kakor Don Kišot proti mlinom.

Toda izprememba ustave, kakor jo zahteva jugoslovanski narod, avtonomija narodov, kakor jo zahteva tudi Slov. Ljudska Stranka, ta avtonomija mora priti, ako Avstrija hoče obstati. (Gromovito odobravanje.)

Ne bom slepomišil. Zato rečem mirno: Dokler ne pride do izpremembe ustavnih razmer na jugu, toliko časa se temeljita izprememba zloglasnega »koroškega sistema« ne bo izvršila. Poznam iz parlamenta strast teh nemškonacionalnih »Bierpolitikov«. Zgoditi bi se moral čudež, da bi se Dobernig in dr. Brejc vsedla k mizi in bi se pogajala, kako bi se sporazumela. (Bučna veselost.)

In vendar je korenita izprememba sistema zatiranja koroških Slovencev skrajno potrebna. Mislim, da je bilo v turških vilajetih res kakor sedaj na Koroškem. (Klici: Gotovo!) Ali človeku ne bo skipela kri, ako vidi, da se v Dunajskem Novem mestu v pravdi zavoljo — očetovstva obtoženec zagovarja lahko v francoskem jeziku; sodnik mu da prinesti še mehek stol! Vašega kmeta pa sodnik v slovenščini noče razumeti, kar bi bilo vendar samoobsebi razumljivo. (Tako je!)

Sedaj tiskajo debelo knjigo za upravno reformo. Pri Vas je ta reforma taka, da hodi za slovenščine nezmožnim agrarnim komisarjem še en tolmač, slovenski uradniki pa morajo iz dežele! Torej se bo pri Vas na Koroškem reforma cenejše uprave tako izvršila, da bo za vsakim uradnikom hodil po en tolmač. (Bučna veselost. Klic: Koroški unikum!)

Železnice moramo trgovsko voditi, pravi železnični minister. Če pridete kmetje v celovške štacune, bodo znali povsod slovensko, samo da boste kaj kupili. (Klici: Tako je!) Država pa, ki prodaja vozne listke na kolodvoru, ne pozna niti tega najnavadnejšega principa. Minister, to svojo modrost spravi le sam, mi ji ne verjamemo. (Viharno odobravanje.)

Enaka modrost vlada pri politični oblasti. Naša ljuba vlada nima proti škandaloznim razmeram nič drugega nego pomilovanje. Pomagati si pa ne morem, pravi. Zakaj pa si je vlada drugod pomagala? Mi smo leta in leta plačevali Albancem šole z laškim učnim jezikom, da se Albanci lahko sporazumejo z Lahi, nam se pa vse smeji! In kako je n. pr. v Trstu? Za peščico priseljenih Nemcev je vlada napravila nemško ljudsko šolo. Če vlada glede šolskega vprašanja ne more priti z nemškimi nacionalci na čisto, pa naj da finančni minister — kakor za Albance — še za Koroške slovenske državljane podporo »Slovenskemu šolskemu društvu«, in imeli boste šole s slovenskim učnim jezikom! (Odobravanje.) Dokler pa vlada tega ne stori, ji ne moremo prav nič verjeti, če zatrjuje, da hoče biti vsem narodom enako pravična! (Viharno odobravanje.)

Naša zavest.

Marsikdo na Koroškem je blizu tega, da bi obupal. Izpostavljeni ste vsemogočim šikanam, pritiskanju od strani raznih oblasti. Toda ne obupati! Rečem lahko, da zanimanje za koroške Slovence v širših množicah slovenskega ljudstva še nikdar ni bilo toliko in v tako kratkem času še nikdar ni tako napredovalo, kakor v zadnjih letih! (Burno odobravanje.)

Zavest, da so poleg Slovencev še drugi Jugoslovani, ta zavest je v našem narodu rodila močno vero v sebe. Drugo je zavest, da bo najvažnejšo vlogo v Avstriji igral slov. narod. Vemo, da smo Slovenci ključ Avstrije! Vemo, da bo Avstrija, če izgubi kraje, kjer prebivamo Slovenci, postala to, kar je Švica ali Srbija, ki nima nobene luke v Jadranskem morju in to silno hudo občuti. (Pritrjevanje.) Če Avstrija hoče obstati, nam mora dati, kar nam gre.

Tretje je zavest naše naravne moči, našega zdravja! Kulturno smo napredovali. Slovensko ljudstvo še nikdar ni toliko čitalo, kakor danes. Slovensko ljudstvo je v deželi, kjer mu je dan svoboden razvoj, napredovalo bolj kakor nemško. Vaši nemškonacionalni poslanci se radi rogajo, da so na Kranjskem analfabeti (taki, ki ne znajo ne pisati, ne brati), ker ni dovolj šol, na Koroškem pa da je »Freisinn« s številnimi šolami razsvetlil vso deželo. In vendar smo na Kranjskem tako napredovali, da po uradnem izkazu zna na Kranjskem več ljudi čitati, kakor na Koroškem! (Čujte! Čujte!) Povejte Vašim freisinnovcem, kaj je plod njihovega ponemčevalnega sistema! (Viharno odobravanje.)

Naše zadružništvo je eno najbolj zdravih v Avstriji. To je priznano s kompetentnega mesta! (Odobravanje.) Ker smo videli, da smo napredovali, se je v nas vzbudila zavest, da tudi iz lastne moči kaj zmoremo; zato je v nas tudi volja, da živimo! Majhen rod smo, pa vendar prezdravi, da bi umrli, da bi nas par od piva in vina in šnopsa omamljenih nemških stražarjev položilo v grob. (Viharno odobravanje.) Ker je pri nas volja do življenja, je treba, da je pri nas tudi volja do dela v veliki politiki za našimi cilji, za našo narodno avtonomijo jugoslovanskih dežel, volja do dela za trializem, da bo Slovenec v okviru habsburške monarhije popolnoma sam svoj gospodar na svoji zemlji. Ko se vršijo pogajanja med Čehi in Nemci, bo prilika, da tudi slovenski zastopniki povedo glasno v državnem zboru: Tudi mi smo tukaj! (Viharno odobravanje.)

Podlaga našega dela doma je slovenska kmetska politika. Ako smo napredovali na Kranjskem in Štajerskem, se imamo zahvaliti v prvi vrsti naši kmetski politiki. Kmetski stan je živ studenec, iz katerega črpa slovensko ljudstvo vedno svežo svojo moč. Da bi Vaša kmetska politika bila vedno pravec Vaši koroški politiki. Vam pravim: Ne obupajte, ampak delajte! (Dolgotrajno ploskanje.)

Veliki uspeh

ki traja že od preteklega stoletja, ki so ga dosegli pač zasluženo Fellerjevi Elza-preparati, napravi umevno, da pridejo razna ničvredna posnemanja mnogokrat pod čisto podobnimi imeni na trg.

Le ta vzrok, torej le, da cenj. čitatelje svarimo, da se ne dajo zapeljati po

nobeni kričeči reklami

po nobenem tudi podobno imenovanem posnemanju, nas napoti, danes tukaj zopet, kakor je primerno za dobro stvar, popolnoma ponižno in brez vsake reklame na dve sredstvi opozarjati, ki sta po merodajnih zdravniških kapacitetah preizkušeni, v tisočerih krasnih zahvalnih pismih pohvaljeni, ki sta se skoz desetletja kot popolnoma zanesljivi obnesli, in sicer:

1. Izborni Fellerjev zeliščni fluid z znamko „Elza-fluid“, ki, kakor smo se sami prepričali, odpravi bolečine, ozdravi, osveži, okrepča mišice in kite, vpliva osvežujoče in poveča odpornost, prepreči prav mnogo revmatičnih in drugih takih bolezni, ki jih povzroča prepih ali prehlajenje. 12 malih ali 6 dvojnih ali 2 špecialni steklenici franko 5 kron.

2. Vam hočemo povedati, da tisočero ljudi proti pomanjkanju apetita, pečenju (sodbrennen), teži v želodcu, bljuvanju, slabosti, kolcanju, napenjanju in proti raznemu motenju prebave s posebnim uspehom rabi Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 škatlic za 4 krone franko.

Malo poizkusno naročilo Vas bolje prepriča nego mnogo besed. Da dobite pristne preparate, naslovite svoje naročilno pismo natanko na **E. V. Feller, lekarnar v Stubici, Elza-trg št. 67** (Hrvatsko).

to je in ostane najboljše!

Konštantinova slavnost v Črni.

(9. novembra 1913.)

Zadnji smo mogoče bili Črnjani s svojo Konštantinovo slavnostjo na Koroškem, pa smo imeli skoraj gotovo tudi najlepšo v celi deželi. Kaj takega je bilo pač le mogoče v kraju, kjer je dovolj ljudi, ki se ne sramujejo, pokazati tudi na zunaj svojega veselja nad zmago križa.

V četrtek, petek in soboto zvečer pred slavnostjo so bile večernice s primerno pridigo o križu. Vsak večer se je več ljudi bližalo spovednici, in vsako jutro jih je bilo več pri sv. obhajilu. V nedeljo je naraslo število obhajancev na dvesto.

Zgodaj se je začel v nedeljo dan. Mrzlo je bilo in še temno, ko so se ob šesti uri zjutraj zbrali mnogoštevilni verniki k prvi božji službi v cerkvi. Č. g. provizor iz Javorij so darovali sv. mašo in imeli cerkveni govor. Med sveto mašo pa so javorski pevci ubrano peli Bogu v čast. Občа sodba je bila, da so dobro peli. Kdor je slišal javorske pevce zadnji dve leti, bode z veseljem priznal, da se vrlo gibljejo in napredujejo. Vsak bode potrdil to, kdor jih je slišal. Zapeli so tudi pred igro: »Skrivnostna zaroka« eno ljudsko, in mnogo so jih zapeli pri »Matevžu«. Bile so lepe, in ni se jim treba sramovati, da so se pokazali.

Ob 9. uri so se zbrali Javorci pri »Matevževem križu« in se pomikali v procesiji v cerkev. Ko je videl gosp. provizor to število, si je gotovo mislil, kje so se le Javorci vzeli, da jih je toliko. Malokdaj jih je pri Sv. Magdaleni toliko.

Pri »Drofelniku« pa so cenjeni gostje iz Velikovca s svojo razvito zastavo čakali svojo prvo sestro. Veliko ljudi jih je obstopilo in občudovalo lepo zastavo. Iz hiše stopi deset deklet v narodnih nošah. Za njimi dve družici. Obče začudenje! Vseh obrazi so se razjasnili. Veselje je bilo brati z njih. Za njimi se prikaže nova društvena zastava. Kot bi vzdignil ljudi silen veter, tako se je vse zganilo: Živio, živio, živio! je krepko zadonelo iz mnogih ust. Gotovo nikdar še črnski Slovenci niso s takim navdušenjem in v takem številu na svoji zemlji zaklicali ta pozdrav.

Koteljski godci zasvirajo cesarsko pesem. Vse se odkrije. Sprevod se začne pomikati proti cerkvi. Kdor je videl to mladino, te vesele obraze, to radost, je prepričan, da se bližajo boljši dnevi zatiranim katoliško mislečim Slovencem v Črni. Povsod pred durmi je polno ljudi. Povsod živahen razgovor, povsod veseli obrazi. Čudno moč ima nad človeškimi srci glas ubrane godbe in lep prapor, lepa zastava. Ni čuda, da so si ji vojaki zbrali za budilki v boju.

V cerkvi vzameta družici traka na svoje roke. Č. g. župnik razložijo v svojem govoru pomen zastave. Spomin na Konstantinovo leto je hotelo imeti društvo. Na sulici je dvoje kladiv položenih navskriž, in ena podoba predstavlja sv. Barbaro, zaščitnico rudarjev. Rudarji so večinoma člani društva. Na drugi strani pa je podoba sv. Marjete, zaščitnice kmetov. Z namenom sta se izbrali ti sliki, ki naj oznanjujeta vzajemnost med katoliško mislečimi rudarji in kmeti. Slednji so še skoraj vsi katoliškega mišljenja. Le škoda, da tako ginejo, da jih je tako malo.

Prične se procesija z Najsvetejšim. Lepa je bila. Malokdaj je še bila na Velikonočno jutro tako lepa. Zvoki godbe so nadomestovali pokanje topičev. Bila je dobra zamena.

Na prižnico stopi č. g. korni vikar Fr. Smodej. V izbranih besedah oriše pomen slavlja za verne kristjane. Ne Konštantina, ampak zmago križa praznujemo. Križ je v osredju.

Začne se slovesna sv. maša. Kakor venec iz pomladnih rož je bilo videti dekleta v narodnih nošah okrog oltarja. Kako lepo se prilegajo v njih nežnih rokah čedni molitveniki. Kako okusno je videti bele robčke v rokah. Res veliko smo izgubili z narodno nošo! Kako neokusna je videti moderna obleka zraven narodne.

Med sv. mašo so domači pevci peli latinsko sv. mašo. Dobro so jo peli. Črnjani tega ne čutijo mogoče toliko, ker so jih navajeni, goste pa je prijetno iznenadilo to petje.

Sprevod se pomika proti društvenim prostorom pri »Drofelniku«. Godba na čelu.

Povsod vse polno ljudi, ki občudujejo lepe noše, še bolj pa novo zastavo.

Slavnostno zborovanje se prične. Bilo je čisto kratko. Č. g. župnik pozdravi navzoče domače, javorske in koprivske fare. posebno pa drage goste iz Velikovca. Č. g. Smodej govori slavnosten govor. Bil je kratek, a poln lepih misli. Ob sklepu pozdravi g. Čarf iz Velikovca in pravi, da je prepričan, da se bode tudi pod drugo našo društveno zastavo na Koroškem zbiralo verno slov. ljudstvo, kot pod prvo, ker obeh je oče č. g. župnik Dobrovc. Nato kratek odmor.

Ob eni je slovesen blagoslov. V slovesnem sprevodu se pomiče zopet vse k cerkvi. Domači pevci odpevajo pete litanije. Kdaj je še bilo toliko ljudi pri blagoslovu v Črni?

Po blagoslovu se začne v društvenih prostorih igra: »Mlini pod zemljo«. Več ljudi še ni bilo v tej dvorani kot ta dan. Povsod polno ljudi. Spodaj vse polno, zgoraj vse polno. Celo za kulise je prišlo toliko ljudi, da je bilo že za igralce težko. Pa kaka vročina! Gotovo nobenemu že dolgo let ni bilo tako vroče kot ta dan, akoravno je kazal zunaj toplomer jako nizko. Igralo se je jako dobro! Naš najstarejši igralec naš Numida je kar vse očaral. To vam je bil Afrikanec. Pa tudi ostali igralci.

Tudi druga igra: »Skrivnostna zaroka« je bila jako lepa, tako, da je težko izreči sodbo, katera je bila lepša, čeravno je bila večina igralk prvikrat na odru.

Med odmori so prepevali domači pevci in je svirala koteljska godba. Ko bi ne bilo vse tako lepo, ne bilo bi verjetno, da so celi dve uri in pol vztrajali ljudje v tej vročini.

Igri končani! Zvečerilo se je. Pred »Drofelnikom« je postalo svetlo. Več kot dvesto ljudi je stalo tam in okrog osemdeset lampijonov je razsvetljevalo prostor. Večerni zvon. Vse se odkrije in moli. Nato pa se zgiblje vse in lepo je bilo gledati do dvesto ljudi korakati v luči lampijonov med sviranjem godbe skoz vas. Sprevod se vrne, bliža se cerkvi. Lučice ugašajo, vse gre v cerkev. Vse razsvetljeno. Močno donijo nove orglje in veličastno doni slavospev Gospodu. Konštantinova slovesnost končana! Sledila je prosta zabava. Pri »Matevžu« pojo javorski pevci, pri »Drofelniku« pa črnski pevci in koprivski fantje. Vmes pa svira godba. Zabava je potekla v najlepšem redu. Iznenadeni so bili nasprotniki. Računali so s prepirom in pretepom. Celo vlada je pripravila osem orožnikov. To ni hujskanje proti Nemcem, kot se je blagovolila izraziti neka nobel gospodična, ki lazi za zavednimi kmečkimi fanti in išče med njimi ženina, ampak to je vzgojevalno delo, ki se da le v znamenju križa izvršiti. Zato pa vsi pod zastavo križa. To je bilo veselje, katero nam nudi le krščanstvo. Na Konštantinovi slavnosti se je prav čutilo v Črni, kakšno veselo življenje bi se razvilo, ako bi prebivalstvo v cerkvi in izven cerkve bilo prepojeno s krščanskim duhom.

Poskusijo naj nasprotniki, katerim je »vera zasebna stvar«, spraviti kaj takega skupaj, če morejo, poskusijo naj nemčurji, če spravijo kaj tako dostojnega skupaj. Poštenim Nemcem, katere je rodila nemška mati, pa vsa čast! Obnašali so se ves čas dostojno. Za hujskanje proti mirnim zavednim katoliškim Slovencem so pač le zmožni nemčurji in rudeči evangelisti ljubezni. Rojen Nemec pa pusti Slovencem svoje veselje, Slovenci pa ga tudi njemu ne zavidajo in ne grenijo, ako isto ne nasprotuje načelom križa.

Na naslov deželne zavarovalnice.

Dne 4. decembra 1912 je na Rudi pogorel p. d. Langer v Št. Martinu. Posestvo si je bil kupil France Tretjak iz Slov. Gradca dne 20. novembra 1911. Ko je Tretjak prevzel novo posestvo, je je draginji današnjih dni primerno zavaroval za vsoto 6000 K pri koroški deželni zavarovalnici in je vplačeval zavarovalno premijo pri občini na Rudi. Mladi posestnik se je tedaj ravno pripravljal na poroko in je imel 1000 K še gotovine v omari, katera mu je, kakor zatrjuje, tudi zgorela. K požaru je prišel tudi občinski tajnik in se je tam izrazil, da to kar je tu zgorelo, si upa postaviti za 600 K. Neki sosed mu je na to odgovoril: »Zidaj mu, Langer bo tega zelo vesel!« Prišel je izvedenec deželne zavarovalnice iz Celovca cenit škodo; ta je Tretjaku, ako ga je ta prav umel, ponudil zavarovalnine 1000 K; dežela ima seve samo nemške uradnike, in se ne ve, ali jih Slovenci prav umejo, kadar se je treba pogajati. Tretjak, ki je bil zavarovan za 6000 K, te ponudbe ni mogel sprejeti in je najel, ker mu je z doma znan, odvetnika dr. Kiesewetterja v Slovenjem Gradcu ter tožil zavarovalnico. Zavarovalnica mu je sedaj ponudila 2900 K odškodnine in je ta znesek naložila v Koroški hranilnici na razpolaganje Tretjakovo. Ali Kiesewetter je dejal, da je svota naložena tako, da Tretjak, ako jo vzame, pripozna, da je s to vsoto zadovoljen. Tretjak pod tem pogojem te vsote ni sprejel in je predlagal zavarovalnici razsodišče, ki naj škodo ceni. Predlagal je tesarskega mojstra Kolmana Prilaznika v Št. Petru; tega v Celovcu niso marali, potem je predlagal Marčiča v Slov. Gradcu, tudi tega zavarovalnica ni sprejela, predlagal je zdaj Urbanija v Št. Pavlu, znanega zidarskega mojstra; s tem je bila zavarovalnica zadovoljna. Urbani je prišel cenit in je cenil škodo po odračunu vsega, kar se je delo rešiti, na 5498 K. Zavarovalnica pa zdaj tudi te cenitve ne pripozna in se vrši tožba. Minilo je skoraj leto dni, posestnik še nima vinarja zavarovalnine. Zidati pa je moral, saj mu bi sicer vse zidovje razpadlo. Ne vemo, kakšne razloge ima deželna zavarovalnica za tako postopanje, katero se nam zdi naravnost neverjetno za deželni zavod, ki ima namen služiti ljudstvu. Zato pričakujemo pojasnila od zavoda, da se pomiri javnost. Verjamemo, da je na Koroškem hudo za zavarovalnice, in da se dogaja v naši liberalni deželi preveč požarov, kakor da bi mogli vse pripisavati le nesreči. Temu so krivi tisti, ki so ljudem vzeli vest in vero, ali tistih ljudi, ki nimajo ne vesti ne vere, naj se ne išče med našimi Slovenci, tisti so drugje. Mi bomo ta slučaj zasledovali in, ako se nam povoljno ne pojasni, z vso odločnostjo nastopili za pravico.

Steckenpferd-lilijnomlečnato milo
prej ko slej neutrpno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

Politične vesti.

Vladna skrb za Lahe in Slovence.

Na političnem shodu v Trstu je drž. poslanec dr. Rybař označil razliko, ki jo dela vlada med Lahi in Slovenci, tako-le:

Italijani zborujejo danes zaradi laške univerze. Oni nimajo nobene druge potrebe, nego to prazno demonstracijo za laško univerzo, dasiravno vedo, da ne dosežejo ničesar s to demonstracijo, in dasiravno tudi ničesar ne nameravajo doseči. Saj vedo, da z uresničenjem svojih vseučiliških zahtev izgube zastavo, pod katero se bore, geslo, s katerim delajo propagando med ljudstvom, in bi se tudi ne mogli potem več kazati kot zatiranci tja preko meje v Italijo. Ker v resnici niso zatirani nikjer, zahtevajo svojo univerzo le zato, da lahko potem pišejo, da jim država noče dati niti univerze! (Klic: »Kedaj bodo pa nam dali slovenske šole?«) Lahi so v kulturnem in političnem oziru popolnoma nasičeni. Manjka jim le še univerze.

Če primerjamo s tem shodom naš shod, in vprašamo, zakaj ga je sklicalo politično društvo, če vprašamo, zakaj delamo mi, odgovarjamo, da zato, da prvič zahtevamo svojih šol, ljudskih šol, ne pa univerze in drugič, da imej na naših domačih tleh pred vsemi kruh domačin, ne pa renjikolo! (Burno odobravnje!)

Tu se vidi velikanska razlika: na eni strani narod, ki se je preobjedel vseh dobrot, ki zahteva le še najvišje — univerzo; na drugi pa narod, ki mora vkljub zakonom o enakopravnosti manifestirati šele za ljudske šole, šele demonstrirati za vsakdanji kruh.

Spor med Grki in Turki poravnan.

Turki in Grki se dolgo niso pobotali. Turčija je povprašala v Srbiji, če ne bi Srbija v slučaju vojske med Turki in Grki ostala nepristranska. Srbija je Turčiji odgovorila s tem, da je na srbsko-grško mejo v pomoč Grkom poslala nove vojaške čete. V Atene je prišel rumunski notranji minister Take Jonescu, da pomaga pri spravi med Turčijo in Grčijo. Namignil je, da je Rumunija zoper drugo vojsko; oba turška zastopnika je prosil, da naj naznanita v Carigradu, da Rumunija želi, da se z Grško hitro sklene mir. To je imelo uspeh. Turški mirovni odposlanci so se zbrali 11. t. m. v grškem zunanjem ministrstvu h konferenci z grškimi. Dosegel se je popolen sporazum v vseh glavnih vprašanjih.

Minister Hochenburger odstopi?

V državnem zboru so na justičnega ministra dr. Hochenburgerja zelo hudi in mu očitajo, da je kršil sodnijsko neodvisnost. Neki oficir je tožil nekega natakarja, katerega je prej oklofutal. Sodnik dr. Ertl je pa natakarja, ki se zoper oficirja ni pregrešil, oprostil. Zato je po časopisju izvedel dr. Hochenburger in je dal sodniku zavoljotega ukor. Društvo sodnikov se je s to zadevo pečalo in se zoper dr. Hochenburgerja odločno izreklo, češ, da je kršil sodnijsko neodvisnost. V pravosodnem odseku v državnem zboru so se o tej reči posvetovali in ko bi se bilo moralo glasovati za nezaupnico dr. Hochenburgerju, jo je predsednik v odseku, junak dr. Waldner odkuril. Pričakuje se, da bo podal dr. Hochenburger izjavo, od katere bo odvisno, ali se izreče v zbornici ministru nezaupnica ali ne. Značilno je, da je dr. Hochenburgerjev sistem, zoper katerega se že dolgo borijo Čehi in Slovenci, postal neprijeten celo že nemškim sodnikom!

Težave v parlamentu.

V državnozborskih krogih že računajo s tem, da se Poljaki in Rusini za novo volilno reformo v Galiciji ne bodo pobotali. V tem slučaju bi najbrž vlada državni zbor odgodila ali zaključila in si pomagala s § 14., to je delala bi na svojo roko brez parlamenta. Zdi se, da bi Nemcem to ne bilo posebno neljubo.

Dnevne novice in dopisi.

Osebna vest. Radiški rojak g. Ivo Lakner, stud. phil., ki je študiral čez poletje na Francoskem, je nenadoma nevarno zbolel na hudem vnetju rebrne mrene. Kriza je srečno prestana in sedaj se zdravi pri čč. usmiljenih bratih v Št. Vidu na Glini. Vrlemu rojaku želimo kmalu popolno ozdravljenje!

Vojaška vest. Nadporočnik generalnega štaba pri pešpolku št. 27 Ivan pl. Kosatzky je imenovan za adjutanta 12. inft. brigade v Celovcu.

Domača obrt. Nadvojvoda Karol Franc Jožef je oddal celovškemu steklarju Ferdinandu Pötzlu vsa v njegovo stroko spadajoča dela pri popravi gradu v Bistrici v Kačji dolini, ki jih je gospod Pötzl izvršil v zadovoljstvo Njega svetlosti.

Živinozdravnik za Borovlje. Živinozdravnik g. Gröll je imenovan za distriktnega živinozdravnika za sodni okraj Borovlje. Če zna Gröll slovensko ali ne, nam ni znano, pač pa nam je znano, da zna en živinozdravnik v nekem nemškem okraju na Koroškem slovensko, ki pa v Borovlje menda zato ne sodi, ker bi kot Slovenec kmetom šel lažje na roko. Vse iz ljubezni do slovenskega kmeta, kaj ne da? Kaj porečejo k temu nemškutarji?

Notar dr. Robert Baumgartner je prestavljen iz Rožeka v Rogatec.

Proč od Rima. Iz katoliške cerkve je izstopil dijak na celovški realki Nagel, sin celovškega klobučarja Nagla.

Koroško za »Slovensko Stražo«. Po č. g. Konradu Mente, provizorju v Kostanjah, iz nabiralnika pri Neuwirtu 24 K 60 h. — Podružnica »Slov. Straže«, Dobrlavas, 123 K. — Mohorjani v Borovljah po žup. uradu 8 K. — Mohorjani Gospasveta po č. g. Josipu Ogris, kanoniku, 10 K 50 h. — Mohorjani Šmihel nad Pliberkom po č. g. Josipu Vintar, župniku, 12 K. — Mohorjani v Podkloštru po župnem uradu 3 K. — Mohorjani Ojstrica, p. Spodnji Dravograd, po žup. uradu, 3 K. — Mohorjani Globasnica, po župnem uradu, 3 K 10 h. — Mohorjani Blače ob Zili, po č. g. H. Smažik, župniku, 4 K. — Mohorjani v Št. Ilju ob Dravi, po žup. uradu, 3 K. — Mohorjani v Borovljah, po č. g. V. Ruprecht, kaplanu, 5 K.

Einspielerjeva slavnost

v Celovcu

dne 16. novembra 1913.

Spored:

Ob 11. uri božja služba s cerkvenim govorom (msgr. Podgorc).

1. Pozdrav.
2. Deklamacija.
3. Govor posl. Grafenauerja.
4. Petje.
5. Govor prof. dr. Anton Medveda iz Maribora.
6. Petje.
7. Jurčič-Kersnik: »Domen«, igra v treh dejanjih.
8. Petje.

Vsak zaveden Slovenec naj se udeleži te slavnosti iz hvaležnosti do prvoboritelja.

Pripravljalni odbor.

»Strah lovcev« na Golovcu. Iz Št. Pavla poročajo: Na Martinovo je prišel z Golovca (Koralpe) sel s poročilom, da so lovci šent pavelskega samostana pod vodstvom samostanskega gozdarja Andreja Šoberja prejšnji dan dvakrat obkrožili divjo zver pri lovu na Pratenkoglu pri Št. Vincencu. Našli so levovo ležišče. V ležišču so našli več levovih dlak. Ko se je neki lovec približal levu na dvajset korakov, je lev zavil v stran. Lovec si je menda tudi mislil: »I schiaß net, sonst sama olle hin«. Na to poročilo so se pod vodstvom nadgozdarja Pfallerja podali na lov g. p. Switbert Lobisser in več drugih lovcev.

Obstreljen divji lovec. Po naročilu grebinjskega distriktnega zdravnika dr. Maruschitza je bil dne 10. t. m. prepeljan v deželno bolnišnico v Celovcu kakih 17 let star fant iz Granictala, ki je divji lovec in mu je v gozdu pri Št. Kolomanu prestrelil obe nogi pod kolenom neki lovski nadzornik.

Žrtev alkohola. Dne 7. t. m. je prišel v Beljaku v Žniderščičevo žganjarno delavec Tomaž Serajnik in prosil, da bi se smel malo segreti. Ker mu je postalo slabo in je začel bljuvati, ga je gostilničar spravil v lopo. Ko se je ob dvanajstih ponoči vrnil v isti hiši stanujoč agent Hanžič, je našel Serajnika že mrtvega. Zdravnik je sodil, da je Serajnik umrl vsled zastrupljenja z alkoholom.

Poizkušen samomor. Topničar Janez Križan iz Štajerskega, ki je zadnje leto služil pri topn. polku št. 9, 4. bat. v Celovcu, si je dne 9. t. m. v vojašnici z britvijo prerezal žilo na levi roki. Prepeljali so ga z vojaškim rešilnim vozom v vojaško bolnišnico.

Vojaška imenovanja v novembru. Pri 17. pešpolku so bili imenovani: Major Izidor Hrašovec za podpolkovnika v Ljubljani, major Franc Perner za podpolkovnika v Celovcu, poročnika Ivan Schullerbauer in Ladislaj Walland za nadporočnika, praporščak Herman Kral za poročnika, vsi trije pri polku; Gustav Kander za poročnika pri 98. pešpolku v Brnu. Pri huzarskem polku št. 6 v Celovcu so bili imenovani: Major Štefan Zatézalo pl. Skerič za podpolkovnika (postaja Jezernica); ritmojster Adalbert Harmos de Hihalom, učitelj na terezijanski voj. akademiji za majorja; ritmojster Ernest vitez pl. Henneberg za majorja; nadporočnik generalnega štaba Viljem baron pl. Klobučar za stotnika v generalnem štabnem koru; nadporočnik Kornelij pl. Zsivkovicz pl. Farkashaza pri bataljonu; Karl Herman lov. bat. 32 in Jožef Truščec lov bat. 29.

Najstarejša žena na Kranjskem je umrla v Dolgi vasi na Kočevskem. Umrla Helena Wederwohl rojena Perz je dočakala starost 118 let. Omožena je bila šestkrat.

Vsenemška propaganda. V Gradcu zbirajo prispevke za »Bismarckturm« in bodo 1. aprila 1914 preselili »Bismacktag«. Wastian gre z bivšim ministrom dr. Schreinerjem v Frankobrod, kjer bo na zborovanju društva »Zur Erhaltung des Deutschtums im Auslande« govoril o jugoslovanski nevarnosti. Je precej čudno, da hodita aktivna avstrijska politika na pangermanska zborovanja.

Iz Celja poročajo »Slovencu«: Naši liberalci rešujejo sedaj celjsko gimnazijsko vprašanje. Toda to je že rešeno, in sicer ga je rešil njih zaspani general dr. Kukovec. Nikomur ni povedal, kdaj poteče pogodba z vlado zaradi sedanjih prostorov, ampak lepo tiho je sklenil novo pogodbo za dobo 5 ali pa 10 let ter se pod pogodbo dosledno nemškemu tekstu podpisal: dr. Alois Kukovec. Pripomnimo tudi, da dobi dr. Alois Kukovec na podlagi nove nemške pogodbe za par sto kron večjo najemnino. Sedaj pa liberalno društvo »Naprej« prireja kričeče shode, da reši celjsko vprašanje. To je največji humbug, ki se sploh da misliti. Naravnost nečuveno drzen napad na solidnost mišljenja v liberalni stranki! — Že prej enkrat je bilo čitati tako očitanje. Kaj poreče na to dr. Kukovec?

Slovanov nas je 159 milijonov. Slovani so največji narod v Evropi. Tvorijo dobro tretjino vsega prebivalstva in zavzemajo izmed vseh narodov največji prostor na vsem svetu. Ako bodo trajali pravilni odnošaji, se število Slovanov podvoji v 40 letih. Germani se bodo podvojili v 100, Romani pa šele v 300 letih. Vse to kaže, da pripada bodočnost Slovanom. Angležd dr. Wachsburn pravi: »Latinsko in nemško pleme je preživelo svoj vek, a ni umelo izvršiti prave krščanske civilizacije, povzdigovalo je gmotne koristi nad duševne, čestilo je boga mamona. Čakamo na prihod Slovanstva, da bi prerodilo Evropo, da bi utrdilo načelo pobratimstva vsega sveta in Kristusovega kraljestva na zemlji. Slovansko pleme živi šele svojo mladeniško dobo. Kaj bo, ko doraste, v kakšni meri bo uresničilo svoje ideale in dalo boljši in dragocenejši razvoj civilizaciji — to pokaže doba prihodnosti, doba slovanska.

Dunaj. (T i h e m u j u b i l a r j u.) Slavno uredništvo! V imeniku svojih dolgoletnih naročnikov boš našlo tudi ime M u h r A n d r e j, c. kr. nadoficial. Dovoli, da se nekoliko pomudim pri tem skromnem možu, starčku, ki je osivel v neumornem delu za cesarja in domovino. Dne 4. t. m. je bil izdan odlok Nj. Veličanstva, v katerem je bilo med drugim tudi brati, da je cesar povišal gosp. c. kr. voj. nadofacijala Muhra za vojaškega računskega svetnika. Ni to morebiti bogve kaj posebnega, saj imamo Slovenci dosti dičnih mož, ki so zasloveli kot učenjaki na raznih poljih, ali da bi kateri bil dospel samo na podlagi ljudske šole do take časti — takih slučajev ne bo veliko. Doma iz Sv. Štefana na Zili so dali mati Andrejčka služit v Šmohor, ali usoda je hotela, da je prišel pozneje kot trgovski pomočnik v Celovec, kjer ga pa preljubi gosp. šef ni pustil hoditi v trgovsko šolo, in tako je ukaželjni Andrej nastopil pot s a m o i z o b r a z b e. Vsak krajcar je porabil za knjige, pri katerih je obsedel vsako prosto urico in tudi kot vojak ni zapustil tega pota. Rad bi bil ostal aktivni častnik, ali tako bi ne bil mogel izpolniti obljube K r i ž o v c a v i J e r i c i, izvoljenki iz domačega kraja, ker bi ne mogel položiti kavcije, katero zahteva vojaška oblast od vsakega častnika, ki se misli oženiti. Zato je raje zapustil častniški stan in nastopil službo voj. u r a d n i k a. Služboval je nekaj časa v Trstu, radi izrednih zmožnosti so ga kmalu poklicali na Dunaj v v o j n o m i n i s t r s t v o, kjer deluje do današnjega dne. Na njegovo inicijativo je voj. uprava sama sezidala tovarno za izdelovanje smodnika, kar se ji je silno dobro obneslo in v znak najv. priznanja, je bil gosp. Muhr odlikovan z z l a t i m z a s l u ž n i m k r i ž c e m s k r o n o. Njegov organizatorični duh je pa tudi ustvaril domači občini prepotrebno »k o n s u m n o d r u š t v o«, ki je podrlo monopol privandrancev; želeti bi bilo, da bi to društvo postalo še v večji meri zavetišče naših ljudij, kar pa bo le mogoče, če ga bo vodila enako spretna roka. Palica pa, na katero se je naš Andrej vedno opiral, je g l o b o k o v e r s k o p r e p r i č a n j e, ki mu je ohranilo tudi pri največjem delu nevenljivega humorja; skoro neverjetno se zdi, da dela gospod Muhr redno do d v e h p o n o č i in je ob p e t i h že spet čvrst pri svojih aktih. Mi pa želimo in voščimo takemu delavcu vso srečo in se nadjamo in prosimo Boga, da mu privoli še mnogo let — v prid naši meji, ki je v veliki nevarnosti.

Zanimiva aretacija na Dunaju. Policija je aretirala nekega ruskega častnika, ki se je bojeval na bolgarski strani pred Drinopoljem in se je sedaj vračal v domovino. Častnik je skušil prodati neki dragoceni plašč, o katerem se je trdilo, da je relikvija iz Selimove mošeje v Odrinu in da predstavlja plašč proroka Mohameda. Bolgarske oblasti so opozorile turško vlado na tega ruskega častnika. Pri aretaciji se je izkazalo, da plašč ni relikvija Mohameda, ampak silno dragoceni plašč sultana Murada II., ki ga je nosil v bitki na Kosovem polju. Častnik plašča ni hotel izročiti, češ, da je njegov bojni plen. Policija je ruskega častnika morala izpustiti, ker je bilo dognano, da tu ne gre za navadno tatvino, pač pa je častnik moral plašč prodati turškemu poslaništvu na Dunaju, ki je sedaj plašč odposlalo zopet v Odrin. Častnik se je moral udati, ker mu je policija dokazala, da posameznik v vojni ne sme delati zasebnega plena.

Katoliško gibanje med Bolgari. Bolgari, ki so po veliki večini pravoslavne vere, so se začeli zelo zanimati za katoliško vero. Imeli so že tri velike shode, zadnjega 2. novembra, na katerih so se zavzemali za to, da bi se Bolgari povrnili v naročje katoliške cerkve. V ta namen hočejo prirejati shode po celi Bolgariji.

Drobne vesti. V Florenci so se med gledališko predstavo udrla v dvorani filharmoničnega društva tla, ker je odjenjal en tram, in poslušalci so padli v globočino. Iz razvalin se je slišalo vpitje in stokanje. Cele ure je požarna bramba s pomočjo drugih vlačila izpod razvalin ljudi. Ranjenih je precej hudo nad 50 oseb. — Bančnega ravnatelja Metzingerja, ki je pred poldrugim letom v Monakovem poneveril večje svote in pobegnil v Ameriko, so v Buenos Ayres aretirali in ga bodo poslali v Monakovo nazaj. — V mestu Nikolajevu na Ruskem so pred kratkim izpustili v morje novi križarki »Admiral Lazerev« in »Admiral Nahinov«, dreadnought »Imperatorica Marija« in podmorski čoln »Tjulen«. — Gostilničar Jak. Turk, izseljeniški agent družbe »Canadian Pacific«, ki se je naselil v Dobovi pri Brežicah, in, ko so mu oblasti začele gledati na prste, na Dolenjsko, je bil aretiran. Oblasti so začele sedaj nastopati tudi proti prevozni družbi »Austro-Americana«. V Galiciji so oblasti izvršile 200 aretacij. V Krakovu je oblast zapečatila filijalko »Austro-Americane«. Med aretiranci je cesarski svetnik Sigmund Resch, šef spedicijske tvrdke. — V Rumuniji je na koleri bolnih še 80 oseb. — Nadporočnik Ghilardi, o katerem so listi pisali, da je bil ustreljen v Albaniji v boju s Srbi, se je te dni vrnil v Zagreb, da osebno dementira vesti o svoji smrti. — Posl. Košut, sin prekucuha Košuta v 48. letu, je nevarno zbolel. — Nadporočnik Jandrič je bil na Dunaju pred vojnim sodiščem obsojen v smrt na vešalih. — Na Ogrskem še niso zatrli kolere. — Francoski letalec Pegoud je v Bruslju izvrševal vratolomne polete s svojim letalnim strojem ob deževju in viharju. — V Gaberju pri Celju so izsledili tatinsko družbo mladih fantov. — Ruski inženir Sikovski je zgradil tako velik letalni stroj, da bo ž njim lahko vozil 15 potnikov. — Zagrebški nadškof dr. Bauer je daroval za spomenik hrvaškega škofa in rodoljuba Strossmayerja 4000 kron. — Na ladji »Sofija Hohenburg« je umrl za kugo en mornar. Parnik so desinficirali in z žveplenim dimom uničili veliko množino podgan, ki so bržkone zanesle kugo na parnik.

Prevalje. (H u d i p o p e r.) Zadnji četrtek sem se peljal po opravkih v Celovec. Popoldne istega dne sem se odpeljal po železnici zopet domov. V železniškem vozu sem vzel iz žepa »Mir« in ga začel brati. Takoj me nahruli neki Nemec, češ, »ali ni škoda takega inteligentnega fanta, da bere »Mir«.« Jaz mu razložim, da zato, ker je to edini koroški list, ki je za inteligenco. »To se pa čudno motite,« mi odgovori Nemec, »saj so vendar le nemški listi za inteligenco, kakor »Freie Stimmen«, »Bauern-Zeitung«, »Marburger Zeitung« in »Štajerc« za Slovence.« »To so listi nemških lažnjivcev in privandranih pruskih pastorjev,« mu rečeme. »Ne, to so listi nemške inteligence,« zatrjuje Nemec. »To bi še verjel, da za n e m š k o inteligenco, to pa to, saj je tudi nemški štajerski roparski morilec Kaiser te liste najbolj hvalil, ker je bil tudi tak strašen nasprotnik Slovencev, kakor ti nemški listi in »Štajerc«; ko pa se je vrnil od ropa domov, je rekel svoji ženi: »Du, hait hob ich an Bindišen umgebrocht und beraubt« (glej »Tagespost« o obravnavi, prosinec le-

ta 1912.) »Ti, danes sem enega bindišarja ubil in oropal«, sem mu krepko odvrnil. Nemec je imel zadosti, sramoval se je nemške kulture, šel je vstran in trepetal od jeze. Slišal sem le še, ko je rekel nekemu sopotniku polglasno: »Dos is a bindiša Erzklerikaler« in škripal z zobmi. Mene pa nihče ni več motil, bral sem »Mir« nemoten naprej, da mi je bilo treba na Prevaljah izstopiti.

Podklošter. (Trideset let) je preteklo 15. avgusta letošnjega leta, kar je uničil ogenj polovico podkloštersketa trga in s trgom tudi stari benediktinski samostan Arnoldštajn. Leta 1783. je avstrijska vlada »anektirala« to staro znamenje podkloštersketa trga, ki je bilo od tistega leta sem zapisano razpadu. Čez 100 let (1883), pa je strahovit požar uničil streho samostana, ki se ni več obnovila, dasiravno bi po sodbi strokovnjakov stroški ne presegali svote 18.000 K. Sedaj je nekdanji sloviti benediktinski samostan, ki je skozi 800 let širil krščansko omiko po Kanalski in Ziljski dolini, v razvalinah. Prosvitljeno 19. in 20. stoletje ni moglo ohraniti poslopja, katerega je s trudom in naporom postavila samostanska roka. Tujci prihajajo ter si ogledujejo razpadajoče stene »kloštra« in le malokateremu pride na misel, da bi še »klošter« danes stal v svoji stari krasoti, če bi ga bila avstrijska vlada pustila menihom!

Kotlje. (Prodaja živine.) Kakor vsako jesen, tako so tudi letošnjo jesen naši kmetje prodali mnogo živine, posebno volov. Pokupili so je največ takozvani »cvitarji«, to so kmetje in drugi posestniki okrog Pliberka in Dravberga, ki jim je živinska trgovina le postranski »kšeft«, katera se pa silno mastno izplača. Ti ljudje krožijo v jeseni po kmetih, vohajo po hlevih in govorijo »kakor bi rožce sadiv« in tako marsikaterega pregovorijo, da jim da žival čisto pod kup. Kadar imajo nakupljeno za en vagon, odpošljejo navadno na Dunaj, ali še dalje in shranijo navadno lepo provizijo od vagona ali od para. Imajo že prej dogovorjeno z judom, ki jemlje kolikor bi bilo, in dere zopet mestne ljudi tam, kjer prodaja na drobno. Na ta način je opeharjen kmet, ki ne ve, kaj ima, in meščan ter delavec, ki zopet misli, da je kmet tisti, ki shranjuje denar. Prekupec in jud pa se smejita obema in včasih še malo podpihneta tu in tam, da bi se kmet, proizvajalec, in meščan, kupovalec na njihovo škodo ne zbližala in izpregledala. Dragi kmetje, to ni prav! In kdo je temu kriv? Mi sami! Naša nevednost je kriva, ker ne poznamo svetovnih cen in sami ne znamo spravljati svojih pridelkov na tisti trg, kamor jih spravljajo prekupci. Ako bi mi sami to delali, bi nam ne bilo treba prodajati debele živine po 80 K metercent, kakor je storil marsikdo, ampak dobili bi toliko in še to, kar vtakneta prekupec in jud v žep. To je žalostno in bo ostalo tako, dokler bomo v tem oziru odvisni od milosti teh brezvestnih mešetarjev. Smo pač vse premalo korajžni, ker ni koga, da bi nas poučeval; naš deželni odbor in kulturni svet, ki sta za to poklicana, skušata podreti še to, kar mi Slovenci s težavo sezidamo.

Ovčja vas. (Blagoslovljenje zvona.) Dne 9. t. m. smo obhajali pri nas lepo cerkveno slavnost, blagoslovljenje novega zvona. Naj tudi bralci »Mira« izvedo, kako se je izvršila. — V soboto ob 1. uri se je pripeljal zvon v Ukve. Tu so ga v 10 minutah pod spretnim vodstvom g. Ehrlicha iz Žabnic naložili na voz. Med tem se je pripeljala gospa Ehrlich iz Ovčje vasi v spremstvu dveh belo oblečenih deklic. Gospa Ehrlich je kot botra novega zvona položila nanj prelep šopek svežih cvetlic s trakovi, na katerih je bilo napisano: Žive kličem, za mrtvimi žalujem. Nato so ga odpeljali proti Ovčji vasi. Ko so zagledali ovčjevaški zvonovi svojega novega prvaka, so ga začeli pozdravljati s svojimi milimi glasovi. Pred vasjo je bil naravnost krasen slavolok z napisom: Jubilejni zvon, bodi nam pozdravljen! Pri tem slavoloku so pričakovali naš g. župnik, preč. g. p. Juvenal, 32 belo oblečenih deklic in sploh cela fara novi zvon. Gosp. župnik so ga v imenu cele fare pozdravili s prisrčnimi besedami ter se zahvalili vsem dobrotnikom. Nato smo spremili novi zvon v procesiji pod stolp. — Drugi dan smo na postaji sprejeli preč. g. konz. svetnika in dekana Val. Kravta kot zastopnika prevzvišenega g. knezoškofa. Mala deklica jim je podala prav krasen šopek cvetlic. Ob 9. uri se je pričelo blagoslovljenje novega zvona. Gosp. dekanu so asistirali preč. gg.: p. Pij, frančiškanski predstojnik iz Žabnic, Kukačka, župnik iz Ukev, ter domači župnik p. Juvenal. Dasi je obred trajal tri četrt ure, smo ga vendar vsi z zanimanjem spremljali. Ko je bila posvetitev končana, se je pričel zvon počasi vzdigovati. Potem je bilo pa precej darovanje za novi zvon. Ni pa še preteklo četrt ure, odkar je bil zvon še na tleh, pa je že zapel v stolpu. Vsi smo bili veseli tega trenutka, vsem se je dopadel njegov lepodoneči glas. V pridigi so prečast. g. dekan razložili prelepi pomen zvona. V res lepem govoru so nam povedali, da bo imel novi zvon dvojno opravilo: buditi nas k delu in vabiti k molitvi. Povedali pa tudi, da smo lahko Bogu hvaležni, ker nam je dal tako vnetega g. župnika, ki si toliko prizadevajo za lepoto naše farne cerkve. »Zvonovi zvonite, k molitvi vabite, ker prazno je delo brez žegna z nebes.« Pri teh besedah preč. g. govornika smo se pa prav posebno spomnili na največjega dobrotnika novega zvona, na g. Ehrlicha iz Žabnic. Koliko je ta gospod že storil za našo cerkev; kamor se pogleda, povsod se pozna njegova dobrotljiva roka. Mož je s celim svojim življenjem res krščanski, zato pa ga tudi celo njegovo življenje spremlja božji blagoslov. Tudi mi hvaležni Ovčani mu kličemo k bližajoči se zlati poroki: Bog Vas živi še mnogo let! — Na to je bila slovesna sv. maša, pri kateri so krasno peli žabniški pevci pod vodstvom g. Holmarja. — Tako smo imeli Ovčani lepo slovesnost, ki nam ostane gotovo vedno v spominu.

Podklošter. (Slovo.) Pretečeno nedeljo je zapustil Podklošter g. deželnosodni svetnik Robert Englisch. Devet let je deloval v podkloštersketa sodnijskem okraju kot sodnijski predstojnik popolnoma objektivno in nepristransko. G. predstojnik je bil zmožen obeh deželnih jezikov in je, čeravno rojen Nemec, imel slovenski jezik popolnoma v oblasti. Pošten in lojalen kot je bil, je večkrat povdarjal, da brez slovenskega jezika nobeden sodnijski predstojnik v Podkloštru ne more izhajati. — Ljudstvo ga je kot sodnika in kot mirnega moža imelo vobče v čislu. — Naj g. deželnosodni svetnik v svojem pokoju na novem domu v Lincu doživi še obilo solnčnih dni!

Podklošter. (Sejem na vernih duš dan ni nikogar zadovoljil. Bilo je prignane veliko živine, kupcev pa ni bilo. Najboljše so še judje trgovali s svojim »poflnom«. — Prodanih ni bilo nad deset glav živine. — Vse kaže, da bo cena živini še padla, toda mesarji se držijo še vedno starih visokih cen.

Podklošter. (Cerkev.) Župnijska cerkev v Podkloštru, ki se sicer kot ponižna vijolica skriva med cerkvami krške škofije, je dobila zadnje tedne z novim prekrasnim lustrom nov kras! Delo je izvršil g. Kager iz Celja po naročilu gospe Raner v Celju, katera je kot vrla podkloštersketa rojakinja na lastne stroške preskrbela svoji nekdanji župnijski cerkvi izredno olepšavo. Hvaležni farani tega svoji dobrotnici ne pozabijo.

Ukve. (Naše razmere.) Gremo v Ameriko, to se dandanes tudi pri nas večkrat sliši, in tudi zapored odhajajo v Ameriko fantje in možje, ki zapuščajo svoje drage, ki se solzijo za njimi. Ljudje silijo za večjim zaslužkom, posebno odkar so pogoreli, si skušajo rešiti domovje iz dolgov z amerikanskimi dolarji. Še drug vzrok je, ki trga ljudem ljubezen do domovine iz src, in ta je, ker sta kmet in delavec, posebno, če je Slovenec, preganjana in prezirana od vseh strani. Že otrokom v šoli trgajo iz src ljubezen do vere in svojega naroda. Ko se je letos pri nas 3. t. m. začela šola in je bila tudi sv. maša za šolarje, smo zastonj čakali učiteljev s šolarji v cerkev, marveč so morali otroci biti med mašo v šoli. — Našo cerkev že več let ogledujejo farani, morda tudi še drugi, kako je potrebna popravljanja, pa le tisti nič ne vidijo, ko bi imeli videti. — Ubogi pogorelci čakajo menda zastonj na brezobrestno posojilo, ki jim je g. župan tako zagotovo obljubil, da je izvabil iz njih glasove pri volitvi; on že sedi zopet na županskem mehkem stolu, zaslepljenci naj pa čakajo, kakor tiste nespametne device brez olja v svetilkah. Kaj ne, gospod župan, če je človek siguren svoje oblasti vsaj zopet za tri leta, kaj mu je mar potem za uboge trpine? Kje je tistih 80 tisoč kron, ki so bili kar za razdeliti? Župan je že kazal pismo, da gotovo dobijo denar. Gospod župan, odgovorite prosimo. Če ljudje ne dobijo tako zagotovo obljubljenega denarja, potem je lagal župan volilcem v obraz!

Leše pri Prevaljah. (Nesreče.) Dne 7. novembra zjutraj je povozil železniški voz premogarske železnice na Prevaljah Pepco Brvarjevo. Ta delavka je prišla z levo nogo pod voz. Nezavestno so pripeljali v delavsko bolnico na Leše. — Dne 8. novembra zvečer pa je ponesrečil v jami delavec Primuš. Prišel je pod premogarski voz in dobil nevarne rane na glavi. Prepeljali so ga v leško delavsko bolnišnico.

Bilčovs. (Trije mrliči pri eni hiši.) To je bilo žalostno zadnjo soboto pri nas. Imeli smo pogreb, kakoršnega malokdo pomni. Žena Franca Krušic, po dom. Urbana v Pugradu, je povila dvojčke, katerih eden je kmalu po porodu umrl. Drugi je živel štiri dni, potem se pa tudi preselil v nebesa in že čez pol ure prišel tudi po mamo ter nje dušo peljal seboj v večnost. Mati in sinček sta ležala skupaj na mrtvaškem odru in ležita skupaj tudi v grobu. Ko so spuščali krsto v grob, se je vse solzilo! Bog tolaži zaostalega moža in mu pomagaj ob tej bridki izgubi! V enem tednu trije mrliči iz iste hiše, to so redki slučaji!

Šmarjeta pri Velikovcu. (Poroka.) Pretekli pondeljek sta si prisegla zakonsko zvestobo v želinjski cerkvi Valentin Groß, posestnik po dom. Jop v Štriholčah in Barbara Kasl, Radarjeva iz Terpec. Nevesta je večkrat pomagala v našem društvu pri igrah. Zato ji iz srca želimo obilo sreče v novem stanu! — (Smrt) pa nam je pobrala najstarejšega župljana, Jurija Linharta, Pušlovega očeta v Košu. Bil je mož stare korenine in dober gospodar. Bil je od spomladi sem v 90 letu. Naj počiva v miru!

Čanjče. (Uboj.) K že omenjenemu uboju učiteljice Fillafer se nam še poroča: V petek, 31. oktobra, zvečer se je pri Kostanjčniku zgodila strašna nesreča. Neki tja priženjeni mož je z domačimi živel v prepiru, ker ni dobil posestva. Tisti večer se je na novo sprl in je hotel s sekiro udariti po 18-letnem sinu svoje žene, Korlnu. Ta odskoči in navmes stopi gdčna. Fillafer, učiteljica iz Osoj, ki je na domu bila čez počitnice. Hotela je nesrečo zabraniti. Mož pa je udaril njo čez glavo, da so se pokazali možgani. Suroveža so hitro vklenili, revo pa so odpeljali v bolnišnico, kjer so ji pobrali koščice iz možganov. Ona še živi in zdravniki pravijo, da tudi v slučaju, da okreva, najbrže ne bo mogla več govoriti in bo pohabljena na levem delu života. Ljudje pravijo, da je onemu možu stisnil hudič sekiro v roko, ker si tam vselej slišal kleti in tudi v nedeljah niso poznali svetka.

Globasnica. (Angelj smrti.) Dne 9. novembra je iz te solzne doline k svoji nebeški materi pohitela prva družbenica Rozina Krajger, p. d. Butejeva, v 25. letu svoje starosti. Umrla je mirna in udana, kakor more sploh umreti samo dobra Marijina hči. Pokopali smo jo minulo nedeljo ob ogromni udeležbi ljudstva. Marijine hčerke so jej zapele na domu in na grobu ganljive žalostinke. Gospod župnik so imeli krasen nagovor, da ni ostalo nobeno oko suho. Globoko žalujočim domačim, ki jih je zapustila edina hči, izrekamo najiskrenejše sožalje!

Oj trikrat srečna hčerka ti,
premagala si črno smrt,
odeta zdaj si v beli prt.
Gospod ti večni pokoj daj
in sprejmi te v nebeški raj!

Kriva Vrba. (Župana) so volili zadnji teden pri nas. Celo leto so že novega volili in iskali: nazadnje so se pa vendar še le za starega zedinili. Pri nas bi pač vsak sam rad bil, zavoljo tega pa ne da rad drugemu te časti, čeravno vsak ve in čuti, da prejšnji in sedanji župan ne more biti mož na svojem mestu. Revež je dober in ima morda najboljše namene, a je gluh kot zid, bi skoraj rekel. V novem občinskem odboru je čudna mešanica. Morebiti bo to še dobro; novi šolski svet pa razmeram in ljudem takorekoč v obraz bije. Izvoljeni so: en gostilničar, en trgovec, en posestnik vile iz Celovca (!) in

en železniški uradnik, kakor bi v celem šolskem okraju skoraj ne imeli kmetov. Bomo videli, kako se bomo vozili v novi kočiji.

Leše pri Prevaljah. (Iz časa ljudskega štetja.) Kako so naši nemškutarski soc. demokrati še zaostali, dokazuje sledeči dogodek. Ob času ljudskega štetja je hodila komisija na Lešah in štela prebivalce. Ko pridejo k Srebotniku, vpraša župan, kako doma govorijo. Žena reče slovensko, kar župan tudi zapiše. Čez par minut pride Srebotnik od dela domov, in izve, kaj se je zgodilo. Hitro leti za komisijo in pove, mi smo tajčarji, zapišite gor tajč! Ravnotako se je zgodilo pri Antonu Hosnarju. Samo da je prišel Hosnar pozneje od dela domov, in je zato moral ves umazan leteti na Prevalje, ker je komisija že odšla. Pripomniti je treba, da govorita omenjena le takozvani »kuhltajč«. In taki »razsvetljenci« hočejo voditi leško socialno demokracijo? Potem čestitam!

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Društvena naznanila.

Bilčovs. Društvo »Bilka« ima v nedeljo 23. t. m. dopoldne po sv. maši svoj mesečni shod pri Miklavžu v Bilčovsu. Pride govornik iz Celovca. — Odbor.

Društvo »Gorotan« priredi dne 16. novembra popoldne ob 2. uri pri Likebu v Dobu predavanje in sicer govorita gg. Hren iz Mute, o vzgoji mladine, in Dobršek, učitelj iz Žvabeka, o porabi sadja in zelenjadi. Vabljene so žene, dekleta in možje.

Železna Kapla. Naše kat. slov. izobraž. društvo se je, kakor je slišati, že zdramilo iz poletnega spanja. Dne 23. t. m. to je poslednjo nedeljo po binkoštih, bode se po večernicah pri Bošteju uprizorila lepa igra: »Junaške Blejke«. Tedaj pa le vsi, domačini in tudi sosedje, pridite v obilnem številu gledat to krasno in patriotično igro.

Ženski shod v Podljubelju, združen s Konštantinovo slavnostjo, se vrši dne 23. novembra. Ob pol 3. uri so v cerkvi pete litanije in nagovor. Nato v »Delavskem domu« dva govora.

Št. Jakob v Rožu. Izobraževalno društvo priredi v nedeljo, 23. novembra, ob 3. uri popoldne v svoji dvorani v »Narodnem domu« zborovanje. Spored: 1. Deklamacija; 2. kratek govor (tov. Miha Amruš); 3. govor o potrebi gospodarske izobrazbe (govorijo č. g. župnik Matej Ražun); 4. igra »Sanje« (igrajo društveni igralci). Med posameznimi točkami poje domač mešani zbor. Vstopnina kakor navadno. — Ker bodeta govora poučna in ker je igra zelo lepa in ganljiva, pridite v obilnem številu in o pravem času! Posebno povabljeni tudi okoličani! — Odbor.

Želinje pri Velikovcu. Izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 16. novembra popoldne po blagoslovu v župnišču na Želinjah shod z govori. Predavanje o Napoleonu in o osvobodilnih vojskah leta 1813.

Šmihel. Slovensko katoliško društvo za Šmihel nad Pliberkom in okolico priredi v nedeljo dne 16. novembra ob 3. uri popoldne igri: »Pri gospodi« in »Sanje«. Na sporedu je tudi govor. Za razvedrilo bodo skrbeli domači tamburaši in pevci. Vstopnina ponavadi.

Akademično društvo »Zarja« v Gradcu je izvolilo na I. občnem zboru dne 30. oktobra sledeči odbor: predsednik Žvokelj Dominik, jur.; podpredsednik: Sivec Ivan, fil.; tajnik: Janežič Pavel, med.; blagajnik: Čižman Anton, jur.; knjižničar: Drobnič Ivan, med.; gospodar: Kump Marijan, teh.; odb. namestnik: Velkavrh Stanko, med.

Slovensko katoliško tehn. društvo »Danica« na Dunaju si je izvolilo na občnem zboru dne 29. oktobra t. l. za 39. tečaj sledeči odbor: predsednik: Vekoslav Vrtovec, iur.; podpredsednik: Silvo Kranjec, phil.; tajnik: Ernest Aljančič, phil.; blagajnik: Anton Majerle, tehn.; gospodar: Vladimir Bregar, phil.; I. knjižničar: Josip Ovsenek, phil.; II. knjižničar: Ivan Stanovnik, iur.; arhivar: Filip Kulterer, med. vet.; zapisnikar: Josip Jereb, med. vet.

!! Ako še niste, pošljite naročnino! !!

Cerkvene vesti.

Sodaliteta ss. C. J. ima v sredo, dne 19. t. m. svoj sestanek v Celovcu. Začetek ob pol dveh. Na dnevnem redu važni sklepi; zato se uljudno vabi vso čč. duhovščino.

Književnost.

Dramatična zbirka. Štev. 2. Najdenček. Komedija v enem dejanju. Dva gluha. Burka v enem dejanju. V tistem trenotku. Monolog. Cena 50 vin. Prireja in izdaja Salezijanski zavod na Rakovniku pri Ljubljani.

Vojvodina Štajerska. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva sestavil Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici. III. popravljena izdaja. Cena 40 vin., po pošti 45 vin. Založila Goričar & Leskovšek v Celju. Str. 61. Vsebina: I. Zemljepisni del. II. Statistični podatki. III. Avstrijsko-ogrska monarhija. IV. Črtice iz štajerske zgodovine. — Knjižica je spisana v dobrem duhu in bo svojemu namenu ustrezala.

»Slovenski liberalizem v pravi luči«. Knjižico pod tem naslovom je izdalo »Obrambno društvo« v Ljubljani. Posamezen izvod brošurice velja s poštnino vred 30 vin., pri večjem odjemu se zaračunava izvod po 20 vin. Naročila naj se izvolijo poslati na »Obrambno društvo«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Posamezni izvodi se dobe tudi v »Katoliški Bukvarni«.

»Matica Hrvatska« izda za leto 1913 kot redna izdanja sledeče knjige: 1. V. Jagić in Br. Vodnik, Povijest hrvatske književnosti. (Ilustr.); 2. O. Kučera in S. Pliverić, Novojeki izumi, IV. (Ilustr.); 3. dr. Šilović, Uzroci zločina. (Pučka sveučilišna predavanja); 4. Car Emin, Iza plime (roman iz savremenog života); 5. A. Kovačević, Poslednji Nenadić (roman iz savremenog hrvatskoga života); 6. Anton Aškerc, Izabrane pjesme; 7. B. Budisavljević, S ličke grude. (Izbor pripovjedaka iz ličkoga života; 8. Turgenjev, Dim. (Roman; preveo M. Divković). Te knjige dobijo člani »Matice Slovenske« s poštnino vred po poverjenikih za 4 K 50 vin.; neposredno pri »Matici Hrvatski« naročene knjige pa stanejo 4 K 80 vin. — Poleg teh rednih izdanj so izšla še sledeča dela: 1. Šišić, Hrvatska povijest, III. (Za člane 2 K); 3. Rac, Sofoklejeve tragedije. (Prevod vseh tragedij v verzih z uvodom. Za člane 3 K, vez. 4 K); 3. Nazor, Istarske priče. (Za člane 1 K 50 v.). — Dobe se tudi še popolna izdanja 1907 do 1012 (razen letnika 1911) po isti ceni (4 K 50 vin.) in k vsakemu letniku še kot nameček ena izmed starejših knjig. — Prijave sprejema poverjenik »Matice Hrvatske« v Celovcu prof. Štefan Podboj. Razpošiljati se začno knjige proti koncu novembra. Proti povzetju. »Matica Hrvatska« knjig ne pošilja.

Gospodarske stvari.

Mlekarstvo.

(Piše Fr. Krištof, živinorejski inštruktor.)

(Dalje.)

Glivice ali bakterije.

Glivice se nahajajo v mleku v velikih množinah, a v tako mali obliki, da jih s prostim očesom ne vidimo, ampak le z drobnogledom. Nek učenjak, ki se je obširneje bavil z mlečnimi glivicami, dokazuje, da je našel v mleku takoj po molži v množini kubičnega centimetra 9000 bakterij. Ako se mleko pusti dalje časa stati pri 15° C, se v vsakem kubičnem centimetru razvije: v eni uri 32.000, v štirih urah 40.000, v devetih urah 120.000 in v 25 urah 5 000.000 komadov bakterij.

V mlekarstvu so važne glivice, ki se razmnožujejo z delenjem:

1. Okrogle glivice (koki).
2. Razne glivice (bacili).
3. Vijakaste glivice (špirili).

Glivice so lahko koristne ali pa škodljive. Koristne so, ker so potrebne za skisanje mleka, smetane in zorenje sira. Škodljive so nasprotno, ker mleko in mlečne izdelke pokvarijo in napravijo neužitne. Glivice le s pomočjo sladkorja tako uspešno delujejo, ker ga razcepijo in napravijo mlečno kislino. Te glivice imenujemo mlečnokisle in jih je največ v mleku. Nadalje se s pomočjo še drugih bakterij razvije maslena kislina. Maslo postane žarko in neužitno.

Škodljive glivice se razvijajo v mleku, ki je nesnažno in shranjeno na gorkem, zaduhlem in vlažnem prostoru.

Razvoj glivic zabranjujemo s hlajenjem ali gretjem mleka nad 50° C. Uničimo jih s kuhanjem od 100 do 150° C. Pri tem se uničijo koristne in škodljive glivice. Ako je preveč škodljivih glivic v mleku, potem imajo iste premoč in lahko vse koristne uničijo. V novejšem času s pomočjo koristnih glivic , ki se nalašč za to čiste gojijo, kisajo smetano, da dobi poseben okus. Poprej pa vse glivice pomoré z zagretjem, nato ga zopet ohlade kakor je potrebno in vsejajo v smetano 24 ur pred pinjenjem nalašč vzgojene koristne glivice.

Plini.

Plini pridejo v mleko, ako stoji isto dalje časa v hlevu. Te pline čutimo posebno zjutraj, ko stopimo v zaprt hlev. Plin, ki grize v oči, imenujemo amoniak, ki nastaja iz razkrajanja gnoja in gnojnice. Plini obstojajo lahko tudi iz ogljikove kisline, ki se izdihava, ter kisika in dušika. Plini povzročajo smrad v mleku. Zato naj se mleko takoj po molži odstrani iz hleva.

(Dalje.)

Sirup s sidrom Sarsaparillae compos.

Zdravilo za čiščenje krvi. Steklenica K 3·60 in 7·50.

LINIMENT S SIDROM capsici compos.

Nadomestilo za Pain-Expeller s sidrom

Bolečine odpravljajoče mazilo

pri prehlajenju, revmatizmu, protinu itd. itd. — Steklenica K —·80, 1·40 in 2 —.

ŽVEPLENO MAZILO S SIDROM

lajša srbenje pri lišajih itd. — Lonček K 1·—

Dobiva se skoro v vseh lekarnah ali naravnost v **Dr. Richterjevi lekarni „Pri zlatem levu“** Praga I, Elizabetina cesta 5.

Pletilni stroj (Wederman), še malo rabljen, dobro ohranjen, je naprodaj. Franc Kapus, Bilčovs, p. Bistrica v Rožu.

Posestvo naprodaj v Goričah, občina Medgorje. Okoli 37 oralov sveta, redi se lahko po 12 goved in 3 konje, hiša je v dobrem stanu, obokan hlev, poljedelski stroji itd. — Naslov pove upravništvo „Mira“ št. 46. Za odgovor je priložiti znamko.

Dekle išče primerne službe ali postrežbe v Celovcu ali okolici. Naslov iz prijaznosti pove gosp. Erat (Mohorjev dom).

Veliko krivico si dela vsak, ki ima revmatične protinove in enake bolečine, kakor ishias, podagro, nevralgijo, bodenje itd. in ne lajša svojih bolečin s Fellerjevim fluidom z znamko „Elza-fluid“. Mnogo zdravnikov ga rabi in priporoča, in sami smo se prepričali o njegovem bolečine odpravljajočem, dobrem učinkovanju. Lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 67, Hrvatsko, odpošilja na vse kraje 12 steklenic za 5 kron franko. Obenem se lahko naročijo tudi Fellerjeve odvajajoče rabarbara-kroglice z znamko „Elza“-kroglice, 6 škatlic za 4 krone franko.

Služba cerkvenika in organista

pri Sv. Jurju na Strmcu ostane razpisana do **1. januarja 1914.** — Cerkvenik dobi brezplačno v najem gostilno. Dopisi naj se naslovijo na **župnijski urad na Strmcu,** :-: pošta Vrba. :-:

40-50 kron tedensko, tudi kot stalni **postranski zaslužek,** si lahko vsakdo brez kapitala, brez zadržka v svojem stanu, brez truda zasluži. Pojasnila daje brezplačno: **IGNAC ALTHAMMER, Kraljičin dvor ob Labi 626.**

Hišica blizu letovišča

s tremi lepimi sobami, kuhinjo, shrambo in kletjo, z gospodarskim poslopjem, kuhinjskim in sadnim vrtom ter zemljišči **se da takoj v najem.** Pripravno tudi za **penzionista** katerega-koli stanu. — Več pove **župni urad Javorje, p. Črna, Koroško.**

Loterijske številke.

Trst,	5. novembra:	18	55	71	19	59
Dunaj,	8. novembra:	81	27	56	1	42

Tržne cene v Celovcu

6. novembra 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg od K	100 kg od v	100 kg do K	100 kg do v	80 litrov (biren) K	80 litrov (biren) v
Pšenica	21	62	23	—	14	—
Rž	19	—	21	13	11	85
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	21	—	21	26	10	63
Oves	16	—	17	50	5	78
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	38	9	24	—
Turščica	20	80	21	50	10	71
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	4	—	4	40	1	80
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	9	50	11	—	—	—
„ kislo	7	—	9	50	—	—
Slama	5	50	7	—	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	6	—	7	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28		
Smetana, 1 „	—	60	1	20		
Maslo (goveje) 1 kg	2	80	3	40		
Sur. maslo (putar), 1 „	2	60	4	—		
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30		
„ „ sur. 1 „	2	—	2	20		
Svinjska mast 1 „	2	—	2	40		
Jajca, 1 par	—	20	—	27		
Piščeta, 1 par	2	80	3	60		
Race	—	—	—	—		
Kopuni, 1 par	—	—	—	—		
30 *cm* drva, trda, 1 m^2	3	—	3	60		
30 „ „ mehka, 1 „	2	60	3	20		

Živina	Počrez od	Počrez do	100 kilogr. živa od	živa do	zaklana od	zaklana do	Prignalo	Prodalo
	v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	420	—	96	—	188	192	8	8
„ za vožnjo	340	420	—	—	—	—	14	9
Junci	300	384	—		—	—	10	6
Krave	250	566	72	76	—	—	60	36
Telice	240	—	—	—	—	—	4	2
Svinje, pitane	—	—	—	—	160	164	26	26
Praseta, plemena	16	64	—	—	—	—	260	200
Ovce	—	—	—	—	—	—	—	—
Koze	—	—	—	—	—	—	—	—

Denar na posojilo

preskrbi hitro v vaki visokosti z malimi obrestmi brez poroštva, tudi na mesečno odplačilo. Kdor želi informacije, naj se zaupno obrne na **J. Pučko,** Filial-Expedition, Zgornji Hajdin 78, pošta Ptuj, in priloži za odgovor znamko za 20 vinarjev.

Učinek dokazuje vrednost

zatorej poskusi vsakdo pri revmatičnih in nevralgičnih bolečinah ter protinu pred vsem drugim sredstvom

od zdravniških avtoritet priporočeni

CONTREUMAN

Pomirjuje in lajša bolečine, izsesava otekline v členih, pospešuje njihovo gibljivost, odstranjuje neprijetno boleče srbenje ozeblin in preseneča z učinkovanjem pri utiranju, masaži in obkladkih. 1 tuba 1 krono.

Izdelovanje in glavna zaloga

LEKARNA B. FRAGNER-ja,

c. in kr. dvorni dobavitelj, Praga III-203

Proti predplačilu:
K 1·50, pošilja se 1 tuba
„ 5·—, „ „ 5 tub
„ 9·—, „ „ 10 „
franko.

Pozor na ime izdelka in izdelovatelja.

Zaloge v lekarnah.

VINO Vipavsko belo, Istrski teran, Opolo, Tirolec, rdeč, sladka vina, Muškato, Refoško, krvna vina. Prodaja na debelo in na drobno.

IVAN HOCHMÜLLER, Beljak, Peraustr. 1.

Najsolidnejši dobavni vir.

40 metrov dobrih ostankov za obleko K 18·—
40 „ izvrstnih zimskih ostankov „ 20·—
30 „ modn. ostankov za obleko „ 18·—
6 komadov prav velikih rjuh . . . „ 10·—
100 „ prima žepnih robcev . „ 13·—
1 tucat dobrih brisalk . . . . . „ 2·90
1 „ prav težkih brisalk . . . „ 4·80
10 komadov toplih zimskih prtov . „ 5·—

Adolf Zucker v Plznu št. 508 (Češko).

Razpošilja se po povzetju. Neugajajoče vzamem vsak čas nazaj. Vzorci se ne pošiljajo. Najboljši založnik za trgovce, krošnjarje in sejmarje.

Vsake vrste **železje,** **orodje** in **kuhinjsko posodje,** zlasti **potrebščine za zimski čas** se najbolje kupuje v

trgovini železja, „pri zlati kosi“

J. B. HAFNER

CELOVEC

Paradeisergasse 3 (zraven gostilne pri „Tigru“).

Nizke cene. **Prijazna (slovenska) postrežba.**

Senzacionelno! Čujte! Občudovanja vredno!

Za samo K 4·80.

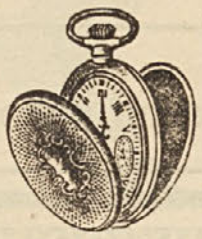

1 krasna Erika-srebrna-remontoir-ura za gospode, 1 amerik. doublé-verižica, nerazločljiva od pravega zlata, 1 solidna žepna vžigalnica iz niklja, s 6 rezervnimi kameni, za več let dovolj. Remontoir-ura v krasnem giloširanem okrovu, z neuničljivim kolesjem, gre izborno, triletno pismeno jamstvo. Vse tri reči, 5 krat toliko vredne, za samo K 4·80. — Če naročite 5 takih garnitur, dobite **eno garnituro popolnoma zastonj** kot darilo za trud. Neugajajoče blago se zamenja ali vrne denar. Naročite takoj, ker je zaloga omejena. — Švicarski eksport ur na debelo

JURIJ LOHBERGER, Dunaj, VII/91, Kaiserstraße 89.

Kašlja in hripavosti reši Vas

THYMOMEL SCILLAE,

sredstvo, ki omehčuje, lušči sliz, zdravi lahki in oslovski kašelj, varuje pred vsakim obolenjem dihalnih organov olajšuje pri naduhi in ugodno učinkuje pri otrocih in odraslih. Od zdravniških avtoritet mnogokrat izkušen in priporočen.

Steklenica 2 K 20 vin.

Po pošti proti predplačilu **2 K 90 v** 1 steklenica, **7 K** 3 steklenice, **20 K** 10 steklenic, pošilja se franko. Ne dajte si usiliti potvorov!

Izdelovanje in glavna zaloga v

lekarni B. FRAGNER-ja

c. kr. dvorni dobavitelj,

PRAGA III.—203.

Pozor na ime izdelka!

Pozor na varstveno znamko!

Važen oglas „Slovenske Straže“. Čitajte! Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah **zamorete obogateti** le s srečko!

Turška srečka

400.000

je v to svrho prva in najpriporočljivejša srečka
ker ima šest žrebanj vsako leto,
ker znašajo glavni dobitki vsako leto **400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov.**
ker vsaka srečka **mora** zadeti najmanj 400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici,
ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo **4 krone 75 vinarjev,** in
ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

POZOR! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. decembra 1913!

1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rdečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K.

Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana 7.

Sprejmejo se marljivi sotrudniki pod ugodnimi pogoji.

(Vpisana varstvena znamka.)

„Zvezdna znamka“ **Thomasova moka** „Zvezdna znamka“

kot dobro izkazano in ceno fosforovokislo gnojilo za

travnike, pašnike in klajna polja.

Tudi **ozimni setvi,** po nobeni ali samo hlevni gnojitvi, se uspešno pognoji površno s

Thomasovo moko.

Thomasova moka „Zvezdna znamka“ zajamčeno čisto in polnovredno blago, se **vsekdar točno** razpošilja v plombiranih vrečah z označbo vsebine in varstveno znamko.
Dobiva se v vseh po lepakih „Zvezdne znamke“ označenih prodajalnah ali pa v

Tovarnah Thomasovih fosfatov

D. z o. z. Oe. III. 300. **Berolin W.**

Svarimo pred manjvrednimi izdelki.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

5%

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

5%

35–40 metrov ostankov K 13 50.

Vsled balkanske vojske se velika množina zajamčeno pristnobarvne, pralne, brezhibne tkanine po zelo znižani ceni proda, in sicer: Kanafasi, močni oksfordi, flaneli in cefiri za srajce, barhenti za bluze in obleko za otroke, modrotiski, šifoni, bela tkanina za perilo in za balo, kriseti, brisalke itd. — Ostanki so dolgi 3—18 metrov. — Razpošilja se po povzetju.

Tkalnica Austria

Gießhübel pri Novem Mestu na Metuji.

(Pri naročilih dveh zavojev se pošlje franko.)
Naročite, in zadovoljni boste!

Slabo prebavo

lahko odstranimo.

— Priznano domače zdravilo iz učinkujočih zeliščnih snovi, skrbno pripravljeno, ki poživlja, pospešuje in urejuje prebavljanje in tek do jedi pospešuje ter učinkuje mirno in brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje posledice nezmernosti, pogrešene diete, prehlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico, napihovanje, povzročeno s preobilno kislino, krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

Dr. ROSE BALZAM za želodec

iz lekarne B. Fragnerja. Glavna zal. v lekarni

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobivatelj

„Pri črnem orlu", Praga, Mala Strana št. 203, vogel Nerudove ulice.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

1 velika steklenica 2 K, 1 mala steklenica 1 K; po pošti proti predplačilu K 1·50 za malo steklenico, K 2·80 za veliko steklenico, za K 4·70 se pošljejo 2 veliki steklenici, za K 8 se pošljejo 4 velike steklenice, za K 22 pa 14 vel. stekl. na vse postaje Avstro-Ogrske.

Zaloge v lekarnah po vsej Avstriji.

SVARILO! **Vsi deli zavoja so opremljeni z varstveno znamko**

! 500 kron !

Vam plačam, če moj uničevalec korenin **„Ria-Balsam"** ne odstrani brez bolečin Vaših **kurjih očes, brađavic, trde kože v treh dneh.**

Cena lončku z jamčujočim pismom 1 K. **Kemeny, Kaschau** (Kassa), I., poštni predal (12/829), Ogrsko.

Mehlhoferjev naslednik

Emerih Waidbacher Celovec,

Burggasse 12

se priporoča prečastiti duhovščini za izdelovanje vseh cerkvenih reči in posod, kot kelihov, monštranc, lestencev itd. Stare reči se z jamstvom nanovo pozlatijo in posrebrijo. — Na željo ceniki na vpogled.

Paramenti!

Mašna oblačila v preprosti in tudi v bogati opremi, **dobro blago in poceni.**

Plašči za cerkvenika in ministrante, ovratni plaščki in štole zelo ceno.

Šmizete v različnih oblikah od 1 K naprej. — **Komplet z ovratnim trakom** od K 2·— do K 2·80, kakršen je izdelek.

Bireti v vsakršni obsežnosti po K 3·80, K 4·—, K 4·80.

Rožaste svetilke za večno luč za patentovani stenj.

Prosimo, da poizkusite, in prepričani smo, da bodete stalen odjemalec

oddelka za paramente, knjigarne in trgovine Jožefovega društva v Celovcu.

Vse blago iz prekuhane, kisline proste in neobteženе svile z barvanimi nitmi.

Slovenski molitvaniki, cerkvene muzikalije, tudi Hladnikove.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

v Novém Hradku p. Met. č. 210 (v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovica zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci! Vzorci blaga zastonj in franko.

Asbestškrilj

„kamenit", kot najboljši, ceni in trpežni krovski material, priporoča pod ugodnimi pogoji **Jožef Božič,** mlinski stavbenik, pošta **Grafenstein,** Koroško. — Jamči se 20 let. Treba je naznaniti približno velikost strehe v kvadratnih metrih.

Albin Novak

Sinčaves, Koroško.

Tovarniška zaloga in razpošiljavanje cerkvenih potrebščin, kakor: **Aparatolje za večno luč,** a la Guilon **stenje, steklo, kadilo, oglje** za kadilnice itd.

Za abstinente:
raznovrstne sadne soke.
Cene solidne,
postrežba točna!

Najboljše in najmodernejše sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje

Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki, Celje 308.

Vzorci in cenik čez tisoč stvari s slikami poštnine prosto.

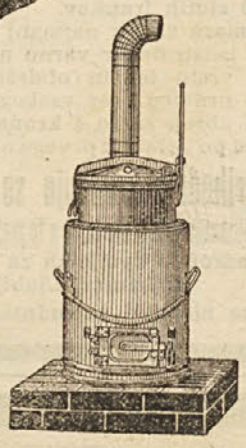

Alfa

Pozornost

vzbuja povsod novi

Alfa brzoparilnik

s patentovano kurjavo, patentovano varnostno zaklopko in gumijevo cevjo za segrevanje vode in kuhanje žganja. Popolnoma iz kovanega železa! Večletna trpežnost! Obširni ceniki pošiljajo se vsakemu brezplačno!

Delniška družba Alfa Separator,
Dunaj XII./3.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8,000.000.

Rezervni fondi okroglo K 1,000.000·—.

Denarne vloge na knjižice se obrestujejo po **4 3/4 %** od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkulujo in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spljetu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni odpovedi po **5%** proti 60 dnevni odpovedi po **5½%**

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler,** prošt v Tinjah. — Odgovorni urednik: **Jožef Gostinčar,** drž. poslanec. — Tiska **Katoliška tiskarna v Ljubljani.**